

FOR 1999-01-13 nr 69: Forskrift om godkjente (reinavla) avlsdyr av sau og geit.

DATO: FOR-1999-01-13-69
DEPARTEMENT: LMD (Landbruks- og matdepartementet)
AVD/DIR: Avd. for matpolitikk
PUBLISERT: I 1999 129 (Vedleggene 4 og 5 utelatt)
IKRAFTTREDELSE: 1999-01-13
SIST-ENDRET: FOR-2004-01-09-175
ENDRER: FOR-1993-12-01-1166
GJELDER FOR: Norge
HJEMMEL: LOV-1992-12-04-130

INNHold

Forskrift om godkjente (reinavla) avlsdyr av sau og geit.

- § 1. Formål
- § 2. Virkeområde
- § 3. Definisjoner
- § 4. Offentlig godkjenning
- § 5. Oppsamlingsstasjon
- § 6. Testing
- § 7. Godkjenning og registrering av avlsdyr
- § 8. Avstammings- og identifikasjons sertifikat
- § 9. Krav til registerføring i tredjeland
- § 10. Krav til avlsmateriale ved innførsel fra tredje land
- § 11. Utgifter
- § 12. Opplysning
- § 13. Kontroll
- § 14. Dispensasjon
- § 15. Klageadgang
- § 16. Straff
- § 17. Ikrafttreden

Vedlegg 1. Vilkår for offentlig godkjenning av instanser som fører eller oppretter dyreregister (stambøker) over godkjente (reinavla) avlsdyr av sau og geit

Vedlegg 2. Metoder til utregning av den genetiske verdien til aktuelle (reinavla) avlsdyr av sau og geit

Vedlegg 3. Krav til sau og geit ved innføring i dyreregister (stambøker)

Forskrift om godkjente (reinavla) avlsdyr av sau og geit.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 13. januar 1999 med hjemmel i lov av 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl, jf. Rdir. 89/361/EØF, Rdir. 94/28/EF, Kvedtak 90/254/EØF, Kvedtak 90/256/EØF, Kvedtak 90/257/EØF, Kvedtak 90/258/EØF, Kvedtak 96/509/EF, Kvedtak 96/510/EF. Endret 9 jan 2004 nr. 175.

§ 1. Formål

Forskriftens formål er å sikre forsvarlig avl på reinavla dyr av sau og geit.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder alle dyr av reinavla sau og geit som skal nyttes til avl.

§ 3. Definisjoner

Godkjent (reinavla) avlsdyr: Et individ av sau eller geit som har foreldre og besteforeldre innført eller registrert i et dyreregister (stambok) omtalt i vedlegg 3 for vedkommende avlspopulasjon (rase) og som selv enten er innført eller er registrert og kan ventes å bli innført i dette registeret.

Dyreregister (stambok): Ei bok, en database, kartotek eller annen databærer, som blir ført av en instans som er offentlig godkjent i det land i EØS der instansen er opprettet, og der godkjente (reinavla) avlsdyr av en bestemt avlspopulasjon (rase) blir innført eller registrert med opplysning om avstamningen til dyret.

Tredjeland: Et land som ikke er medlem av EØS.

Instans: Alle organisasjoner, avlsorganisasjoner, avslag, private foretak eller offentlig myndighet som er godkjent til å føre stambok eller register for berørte raser av sau og geit.

§ 4. Offentlig godkjenning

For å bli offentlig godkjent, må instanser med hovedkontor i Norge som fører eller oppretter dyreregister, fastsetter regler for registrering av yteevne, vurderer avlsverdien til renrasede dyr av sau og geit og offentliggjør resultater, søke Mattilsynet om dette.

For å bli godkjent må den aktuelle instans oppfylle vilkårene i vedlegg 1. Godkjenningen gis uavhengig av hvilken avlspopulasjon eller populasjoner som blir registerført.

Mattilsynet skal meddele navnene på de godkjente instansene til EU-kommisjonen og de andre land i EØS.

Mattilsynet kan avslå godkjenning av en instans dersom det allerede finnes en godkjent instans for den aktuelle avlspopulasjonen og Mattilsynet finner at godkjenning av en ny instans vil utgjøre en fare for bevaring av avlspopulasjonen eller for gjennomføring av avlsprogrammet til den eksisterende instans.

Mattilsynet kan tilbakekalle godkjenning dersom vilkårene for godkjenningen ikke blir overholdt.

0 Endret ved forskrift 9 jan 2004 nr. 175.

§ 5. Oppsamlingsstasjon

Stasjon som samler opp, behandler og lagrer sæd, egg og embryoer, skal være godkjent av Landbruksdepartementet.

§ 6. Testing

Offentlig godkjente instanser skal i forbindelse med testing av den genetiske verdien til avlsdyr benytte metoder som er i samsvar med vedlegg 2. Instansene skal i forbindelse med offentlig godkjenning i henhold til § 4, redegjøre overfor Mattilsynet for registreringsmetode, modell for beskrivelse av yteevne, statistisk analysemetode og genetiske parametre som er benyttet for hver egenskap som er vurdert.

0 Endret ved forskrift 9 jan 2004 nr. 175.

§ 7. Godkjenning og registrering av avlsdyr

For å bli godkjent som avlsdyr, må søyer eller geiter oppfylle kravene i vedlegg 3.

For å bli godkjent for naturlig paring, må væren eller bukken oppfylle kravene i vedlegg 3.

Aktuelle værer og bukker kan testes av offentlig godkjente instanser, jf. § 4.

En offentlig godkjent instans kan vedta at bare testede værer og bukker kan godkjennes til kunstig sædoverføring.

Godkjente avlsdyr av sau og geit, skal etter søknad innføres eller registreres i dyreregisteret til vedkommende offentlig godkjente instans her i landet. Innføring eller registrering skal skje i henhold til vedlegg 3.

§ 8. Avstammings- og identifikasjonssertifikat

Godkjent instans skal på oppfordring utarbeide avstammingssertifikat eller stamtavle for aktuelt dyr som dokumentasjon for at dyret med avstamning er registerført for vedkommende avlspopulasjon.

Godkjent instans har til enhver tid rett til å foreta kontroll av dyr som det er framsatt ønske om avstammingssertifikat eller stamtavle for.

Godkjent avlsdyr eller sæd, egg og embryoer av godkjent avlsdyr skal ved innførsel til Norge fra land i EØS og ved utførsel fra Norge til land i EØS, følges av et avstammings- og identifikasjonssertifikat i samsvar med vedlegg 4¹ (4a - 4e).

Dersom det er flere enn ett egg, eventuelt embryo i hvert strå, skal det være tydelig angitt. I tillegg skal alle eggene stamme fra samme mordyr og alle embryoene fra samme mordyr og fardyr når det er flere enn ett embryo pr. strå.

I stedet for å bruke sertifikatene som er gjengitt i vedlegg 4¹ (4a - 4e), kan de samme opplysningene tas med i dokumenter som følger med dyrene, sæden, eggene og embryoene. I slike tilfeller skal myndighetene ved følgende formulering bekrefte at de fastsatte opplysningene er tatt med i nevnte dokumenter:

« Undertegnede bekrefter at disse dokumenter inneholder opplysningene nevnt i vedleggene 4a - 4e¹ i forskrift om godkjente (reinavla) dyr av sau og geit. »

Levende dyr, sæd, egg og embryo som skal innføres til Norge, skal gjennomgå kontroll i henhold til forskrift om tilsyn og kontroll ved innførsel og utførsel av levende dyr, annet avlsmateriale og animalsk avfall. Denne kontrollen omfatter også den avlsmessige dokumentasjonen som følger dyrene. Alle sertifikater skal derfor framlegges på innførselstidspunktet.

¹ Vedleggene 4 og 5 er utelatt og kan fås ved henvendelse til Landbruksdepartementet, Avdeling for matproduksjon og helse, Postboks 8007 Dep, 0030 Oslo, tlf. 22249401, telefaks 22249559.

§ 9. Krav til registerføring i tredjeland

Avlsdyr som kommer fra tredjeland, skal være innført eller registrert i dyreregister ført av offentlig godkjent instans i vedkommende tredjeland. Myndighetene i tredjelandet skal fastsette lister over slike godkjente instanser. Instansene skal være overvåket av kontrollmyndighetene i landet, og skal overholde de krav som er fastsatt når det gjelder:

- oppføring og registrering i stambøker eller registre
- godkjenning av dyr til avl
- om bruk av sæd, egg og embryo fra dyr.

Instansene er forpliktet til å oppføre/registrere dyr, sæd, egg og embryo og dyr som stammer fra slikt avlsmateriale i sine stambøker/registre dersom de kommer fra instans som er godkjent i henhold til denne forskrift.

Kontroll i tredjeland med instanser som er ansvarlig for stambokføring eller registrering av sau eller geit av angjeldende rase, utføres av inspektører utnevnt av EU-kommisjonen på vegne av land i EØS.

§ 10. Krav til avlsmateriale ved innførsel fra tredje land

Det kan bare importeres dyr, sæd, egg og embryo etter dyr som oppfyller kravene i § 7, og som følges av godkjente avstammings- og identifikasjonssertifikater samt supplerende sertifikat for drektige dyr og egne sertifikater for import av sæd etter ikke-testede værer eller bukker i henhold til vedlegg 5¹ (5a - 5g).

I stedet for å bruke sertifikatene som er gjengitt i vedlegg 5¹ (5a - 5g), kan de samme opplysningene tas med i dokumenter som følger med dyrene, sæden, eggene og embryoene. I slike tilfeller skal myndighetene ved følgende formulering bekrefte at de fastsatte opplysningene er tatt med i nevnte dokumenter:

« Undertegnede bekrefter at disse dokumenter inneholder opplysningene nevnt i vedleggene 5a - 5g¹ i forskrift om godkjente (reinavla) dyr av sau og geit. »

Det kan bare importeres sæd etter dyr som har gjennomgått kontroll og individgransking og fått vurdert avlsverdien.

Dersom sæd kommer fra et dyr som ikke har vært gjenstand for kontroll av ytelsesevne og vurdering av avlsverdi på grunnlag av de prinsipper som er fastsatt i vedlegg 2, kan den importeres bare i de mengder som er nødvendig for at godkjente instanser skal kunne gjennomføre offentlige tester.

Etter anmodning fra et land i EØS eller på eget initiativ og etter bestemte prosedyrer, kan EU-kommisjonen fastsette ytterligere krav for avl eller avstamning ved import av visse dyr, sæd, egg og embryo, for å ta hensyn til særlige forhold i tredjeland.

Import av dyr, sæd, egg og embryo til teknisk og vitenskapelige forsøk utført under kontroll av myndighetene, reguleres ikke av denne forskrift.

Levende dyr, sæd, egg og embryo som importeres fra tredjeland skal gjennomgå en veterinær grensekontroll i henhold til forskrift om tilsyn og kontroll ved innførsel og utførsel av levende dyr, annet avlsmateriale og animalsk avfall. Denne kontrollen omfatter også den avlsmessige dokumentasjonen som følger dyrene. Alle sertifikater skal derfor framlegges på innførselstidspunktet.

1 Vedleggene 4 og 5 er utelatt og kan fås ved henvendelse til Landbruksdepartementet, Avdeling for matproduksjon og helse, Postboks 8007 Dep, 0030 Oslo, tlf. 22249401, telefaks 22249559.

§ 11. Utgifter

Det offentlige svarer ikke for omkostninger i samband med innføring eller registrering i dyreregister og utfylling av avstammings sertifikat eller stamtavler. Det kan ikke pålegges særavgift for innføring eller registrering i dyreregister av godkjente avlsdyr som allerede er innført eller registrert i et dyreregister som blir ført av en godkjent instans i et annet land i EØS.

§ 12. Opplysning

Mattilsynet skal gis adgang til alle opplysninger som kommer fram ved testing av avlsdyr, jf. § 6 i denne forskriften. De endelige resultatene av testingen, skal være offentlig tilgjengelige.

0 Endret ved forskrift 9 jan 2004 nr. 175.

§ 13. Kontroll

Landbruksdepartementet fører kontroll med at forskriften blir overholdt.

Offentlig godkjente instanser skal stille alle nødvendige opplysninger til disposisjon for Landbruksdepartementet i forbindelse med kontrollen nevnt under første ledd.

§ 14. *Dispensasjon*

Landbruksdepartementet kan i særlige tilfelle gi dispensasjon fra bestemmelsene fastsatt i forskriften.

§ 15. *Klageadgang*

Vedtak som er fattet i medhold av forskriften, gir klagerett i medhold av forvaltningsloven av 10. februar 1967, kap. VI. Klagefristen er 3 uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet fram. Klagen sendes til det forvaltningsorgan som har fattet vedtaket.

§ 16. *Straff*

Den som forsettlig overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i denne forskrift, straffes med bøter eller med fengsel i inntil tre måneder.

§ 17. *Ikrafttreden*

Forskriften trer i kraft fra 13. januar 1999. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 1. desember 1993 nr. 1166 om godkjente (reinavla) dyr av sau og geit.

Vedlegg 1. Vilkår for offentlig godkjenning av instanser som fører eller oppretter dyreregister (stambøker) over godkjente (reinavla) avlsdyr av sau og geit

For å få offentlig godkjenning, må instanser som fører eller oppretter dyreregister (stambøker)

- 1) ha status som juridisk person,
- 2) overfor Mattilsynet dokumentere
 - a) effektiviteten av sin virksomhet,
 - b) sin evne til å utøve den nødvendige kontrollen med føring av dyreregister,
 - c) at de har tilstrekkelig mange dyr til å kunne gjennomføre et reelt foredlingsprogram eller i gitt tilfelle å kunne sikre bevaring av dyrematerialet (rasen) når det blir sett som nødvendig,
 - d) at de er i stand til å framskaffe og utnytte de opplysningene om dyrenes prestasjoner som er nødvendige for gjennomføring av avlsprogrammet for bedring eller bevaring av populasjonen,
- 3) ha tekniske regler som omfatter
 - a) bestemmelser om kjennetegn for avlspopulasjonen eller populasjonene,
 - b) et identifikasjonssystem for dyrene,
 - c) et registreringssystem for avstamning,
 - d) en definisjon av avlsmål,
 - e) et system for vurdering av avlsverdi på grunnlag av prestasjonene til dyrene,
 - f) inndeling av dyreregisteret i flere avsnitt dersom det er ulike vilkår for inntak av dyr i registeret, eller dersom det er ulike framgangsmåter ved klassifisering av dyr som blir innført i registeret, og
- 4) ha vedtekter som spesielt fastslår at det ikke må forekomme forskjellsbehandling av medlemmene.

0 Endret ved forskrift 9 jan 2004 nr. 175.

Vedlegg 2. Metoder til utregning av den genetiske verdien til aktuelle (reinavla) avlsdyr av sau og geit

Den genetiske verdien (avlsverdien) til et individ av sau og geit kan regnes ut ved hjelp av følgende metoder eller kombinasjoner av disse.

I. Individprøver

1) Individprøver på en stasjon

- a) Det skal opplyses om navnet på det kontoret eller den faginstansen som er ansvarlig for stasjonen, og navnet på det kontoret eller den faginstansen som står for utregning og offentliggjøring av resultat.
- b) Det skal legges fram opplysning om planen for testingen og dyretallet som inngår i testingen.
- c) Følgende opplysninger skal gis:
 - vilkår for opptak på stasjonen, især maksimumsalder på det unge dyret og vekten ved testingens begynnelse, og antall dyr ved testen,
 - lengde av tilpassingsperiode og testingsperiode eller sluttvekt på stasjonen og
 - fôrplan og fôringssystem.
- d) De registrerte egenskaper (for eksempel tilvekst, fôropptak, uttrykk for kroppssammensetning, mjølkeproduksjon, mjølkens sammensetning, ullproduksjon, ullens kvalitet og andre relevante opplysninger) skal oppgis.
- e) Avlsverdien for de testede dyrene skal uttrykkes som en samlet avlsverdi eller som en samtidig sammenligning for hver egenskap.

2) Individprøver i buskapen

Individprøver kan utføres utenfor en stasjon, forutsatt at en avlsverdi kan beregnes ved avslutning av testingen på grunnlag av godkjente prinsipp for avlsvurdering.

II. Mjølkekontroll og vurdering av hunndyrenes avlsverdi for mjølkeproduksjonsegenskaper

- 1) Det skal opplyses om navnet på den organisasjonen som er ansvarlig for kontrollen og om navnet på det kontoret eller den faginstansen som står for utregning og offentliggjøring av resultat.
- 2) Reglene for kontrollen skal legges fram.
- 3) Avdråtsdata som blir brukt ved vurdering av hunndyrenes avlsverdi, skal registreres etter et offisielt system for produksjonskontroll i samsvar med de normene som er satt av International Committee for Animal Recording. (For eksempel mjølkeproduksjon, mjølkens sammensetning og andre aktuelle opplysninger.)
- 4) De avdråtsdata som blir brukt til vurdering av hunndyrenes avlsverdi, skal
 - a) dekke en laktasjonslengde som svarer til normene satt av International Committee for Animal Recording,
 - b) korrigeres med relevante metoder slik at alle vesentlige miljøpåvirkninger blir tatt hensyn til.
- 5) Metoden som blir nyttet til vurdering av avlsverdien, skal være objektiv og i samsvar med godkjente prinsipp for avlsvurdering. Avlsverdien til de kontrollerte dyrene skal uttrykkes som en ventet avviks- eller avlsverdi med tilhørende presisjonsverdi for de registrerte egenskapene.
- 6) Metoden som blir brukt skal være detaljert redegjort for, eller det skal gis referanse til den.

III. Avkomsgranskinger og/eller søsken-/slektningep prøver

- 1) Det skal opplyses om navnet på det kontoret eller den faginstansen som er ansvarlig for utprøvingen, og om navnet på det kontoret eller den faginstansen som står for utregning og offentliggjøring av resultat.
- 2) Avlsverdien til dyrene skal regnes ut på grunnlag av egenskapene til et passende antall avkom/slektninger, ut fra:
 - a) Kjøttproduksjonsegenskaper:
 - granskingsmetoden skal være detaljert redegjort for, eller det skal gis referanse til den,
 - avkom og/eller søsken/slektninger må ikke velges ut eller behandles selektivt,
 - tre typer avkomsprøver og/eller søsken-/slektningegranskinger blir godkjent:
 - i) sentral gransking på en stasjon for testing av avkom og/eller søsken/slektninger,
 - ii) planlagt gransking på gardsbruk. Avkom og/eller søsken/slektninger bør være fordelt på buskaper på en slik måte at det kan bli foretatt en pålitelig sammenligning av avlsdyrene,
 - iii) opplysninger innsamlet fra slakteri om identifiserte slakteskrotter av avkom og/eller søsken/slektninger.
 - b) Mjølkeproduksjonsegenskaper:
 - granskingsmetoden skal være redegjort for i detalj,
 - hunndyrene må ikke være selekterte eller behandles selektivt og
 - mjølkemengde og sammensetning skal inngå i beregningen av den genetiske verdi.
- 3) Avkom skal være tilfeldig utvalgt. En skal nytte alle relevante registreringer på avkommet ved vurdering av avlsverdien til hanndyrene. Faktorer som ikke vedkommer den genetiske verdien, skal elimineres ved hjelp av passende prosedyrer når avlsverdien skal regnes ut.
- 4) De registrerte parametrene (f.eks. tilvekst, ullmengde, ullkvalitet, fôropptak, slaktekvalitet, mjølkeproduksjon, mjølkens sammensetning, bruksegenskaper, reproduksjonsegenskaper, fruktbarhet, helse, levedyktighet hos avkom og andre relevante opplysninger) skal publiseres.
- 5) Den metoden som blir brukt til vurdering av avlsverdien til dyret, skal være vitenskapelig holdbar og i samsvar med godkjente prinsipper for avlsvurdering.

Vedlegg 3. Krav til sau og geit ved innføring i dyreregister (stambøker)

I. Hovedavsnittet i dyreregisteret

For å kunne bli innført i hovedavsnittet i dyreregisteret (stamboken) for avlspopulasjonen (rasen) sin, skal aktuelle avlsdyr

- 1) stamme fra foreldre og besteforeldre som alle er innført i dyreregisteret for denne avlspopulasjonen,
- 2) være identifisert etter fødselen ifølge reglene for dyreregisteret og
- 3) ha en avstamning som er fastlagt ifølge reglene for dyreregisteret.

II. Oppdeling av hovedavsnittene til dyreregisteret i flere klasser

Hovedavsnittet i dyreregisteret kan deles opp i flere klasser avhengig av kvaliteten til dyrene. Bare sau og geit som oppfyller retningslinjene etter punkt I, kan bli innført i en av disse klassene.

III. Innføring av hunddyr i vedlegg til dyreregisteret

- 1) En instans som fører et dyreregister, kan vedta at et hunddyr som ikke oppfyller retningslinjene etter punkt I, kan bli innført i et vedlegg til registeret. Som forutsetning for dette, skal hunddyret
 - a) være identifisert i samsvar med de reglene som er fastsatt for dyreregisteret,
 - b) være bedømt til å være i samsvar med standarden for avlspopulasjonen og
 - c) oppfylle minimumskrav for egenskaper ifølge de reglene som er fastsatt for dyreregisteret.
- 2) Kravene i punkt 1, b og c kan variere avhengig av om hunddyret tilhører den aktuelle avlspopulasjonen, selv om opphavet hennes er ukjent, eller hun stammer fra et krysningsprogram som er godkjent av avlslaget eller organisasjonen som fører dyreregisteret.
- 3) Et hunddyr som har mor og mormor innført i dyreregisteret som omhandlet i III punkt 1, og som har far og de to bestefedrene innført i hovedavsnittet i dyreregisteret i samsvar med retningslinjene i I punkt 1, regnes som et godkjent hunddyr og kan føres inn i hovedavsnittet i dyreregisteret ifølge punkt 1.

IV. Innføring av hanndyr i vedlegg til dyreregisteret

- 1) Et avslag eller en organisasjon som fører et dyreregister, kan vedta at et hanndyr som ikke oppfyller retningslinjene etter punkt I, kan bli innført i et vedlegg til registeret. Som forutsetning for dette, skal hanndyret
 - a) være identifisert i samsvar med de reglene som er fastsatt for dyreregisteret,
 - b) være bedømt til å være i samsvar med standarden for avlspopulasjonen og
 - c) oppfylle minimumskrav for egenskaper ifølge de reglene som er fastsatt for dyreregisteret,
 - d) og når det gjelder sau, være av en hardfør rase som vanligvis ikke er beregnet til mjølkeproduksjon.

V. Oppdeling i klasser

Omfatter dyreregisteret flere klasser, skal godkjent dyr som kommer fra en annen EØS-medlemsstat, føres inn i dyreregisteret i den klassen som dyret oppfyller retningslinjene for.

Vedleggene 4 og 5 er utelatt og kan fås ved henvendelse til Landbruksdepartementet, Avdeling for matproduksjon og helse, Postboks 8007 Dep, 0030 Oslo, tlf. 22249401, telefaks 22249559.